

Piotr Musiewicz

Ruch oksfordzki (1833–1845)

Myśl polityczna przywódców
ruchu oksfordzkiego

Akademia Ignatianum ♦ Wydawnictwo WAM
Kraków 2015

Spis treści

Od Autora	9
Wstęp	11
ROZDZIAŁ 1	
Koncepcje stosunków państwo–Kościół	17
1.1. Wprowadzenie w problematykę relacji między państwem a Kościołem w historii myśli politycznej	17
1.2. Władza eklezjalna i władza polityczna w ujęciu traktarian. Natura, pochodzenie i obowiązki	26
1.2.1. Święte prawa biskupów	32
1.2.2. Boskie uprawnienia królów?	40
1.2.3. Doktryna posłuszeństwa władcy	47
1.2.4. Najważniejszy obowiązek władcy	55
1.3. Główne problemy relacji państwo–Kościół w ujęciu traktarian	63
1.3.1. Problem prymatu legislacyjnego	63
1.3.1.1. Zewnętrzna zasada korygująca normy ustanawiane przez władzę polityczną	64
1.3.1.2. Wpływ władcy świeckiego na doktrynę i normy ustalane przez Kościół	67
1.3.2. Problem nominacji biskupów	71
1.3.3. Problem władzy jurysdykcyjnej	77
1.4. Traktariański model relacji państwo–Kościół	88
1.4.1. Problem wolności jednostki	88
1.4.2. Napięcie między monizmem a dualizmem	93
1.4.3. Rozdział Kościoła od państwa jako „samobójstwo dla państwa”	95
1.4.4. Supremacja Kościoła	100

ROZDZIAŁ 2

Znaczenie refleksji przywódców ruchu oksfordzkiego
dla historii myśli politycznej 113

2.1. Traktarianizm jako ruch krytyczny
wobec erastianizmu 113

2.1.1. Wobec koncepcji Thomasa Erastusa 114

2.1.2. Wobec erastianizmu Hookera 120

2.1.3. Wobec erastianizmu Hobbesa 130

2.1.4. Wobec erastianizmu liberalnego 135

2.1.4.1. Erastianizm wigowski 135

2.1.4.2. Liberalne źródła erastianizmu wigowskiego 138

2.2. Znaczenie ruchu oksfordzkiego dla tradycji konserwatywnej 145

2.2.1. Ruch oksfordzki jako ruch konserwatywny 145

2.2.2. Ruch oksfordzki a torysi i partia konserwatywna 154

2.2.3. Miejsce ruchu oksfordzkiego w brytyjskiej
myśli konserwatywnej 159

ZAKOŃCZENIE:

Dziedzictwo polityczne przywódców ruchu oksfordzkiego 179

APENDYKS

Wiara a rozum. Refleksja filozoficzno-teologiczna
przywódców ruchu oksfordzkiego 191

3.1. Kontrowersja deistyczna 192

3.1.1. Religia naturalna a religia objawiona w ujęciach deistów 192

3.1.2. Josepha Butlera krytyka deizmu 196

3.1.3. Josepha Butlera argumenty na rzecz Objawienia 199

3.1.4. Deizm a latytudynaryzm 203

3.2. John Keble jako twórca traktariańskiego etosu 206

3.3. Traktariańskie ujęcie problemu
wiara a rozum na przykładzie koncepcji
Johna Henry'ego Newmana 211

3.3.1. Podstawowe kategorie filozoficzne 211

3.3.2. Zasady intelektualne a zasady moralne ludzkiej natury	215
3.3.3. Rozum eksplikatywny a rozum implikatywny	218
3.3.4. Ukryte racje	221
3.3.5. Wiara i rozum „religijny”	224
3.3.6. Sądy religijne i sądy świeckie jako aspekty wiary	227
3.3.7. Nieformalne uzasadnienie przeświadczenia	229
3.3.8. Dowody na rzecz Objawienia	235
3.3.9. Sumienie, religia naturalna i religia objawiona	237
3.3.10. Koncepcje ariańskie jako źródło „zasady racjonalistycznej”	241
3.3.11. Warunki poszukiwań filozoficznych	245
3.3.12. Filozoficzne uzasadnienie sprzeciwu wobec sekularyzacji uniwersytetów	247
3.3.13. Podstawowa więź społeczna: wiedza czy religia?	256
3.4. Newman wobec (wybranych) koncepcji brytyjskich empirystów	259
3.4.1. Newman a Locke	260
3.4.2. Newman a Hume	262
3.4.3. Newman a Bentham	268
Bibliografia	271
Indeks osób	285
Summary	291